

ROMÁN GYÖRGY

Kuriózusként batott sokak számára az összejei Mücsarnok kamaratermében a tárlatokon kerek tíz év óta nem szereplő Román György festményeinek kiállítása.

De bármilyen excentricitást is láttak a képzőművészettel most ismerkedő s a kevésbé avatott nézők ezrei ebben az erősen szubjektív gyökerettségű képi fogalmazásban, az még idegenségével s vadóc merészségekkel sem taszította őket. Vagy legalábbis nem taszította őket annyira, mint amennyi varázslatossággal óhatatlanul felébresztette figyelmüket. Akik spekulatív stíluslemeléssel vagy beidegzett témavadászokként iskolás hatást, valamiféle izmust keresgélnek a képek lényegi jellege helyett, azok teljesen tanácstalanul és reménytelenül találgathatják még most is, hogy „hova helyezték” Román kompozícióit. Hiszen csakis annyira lehet némely vonatkozásban „szürrealista”, „konstruktivista”, „kubista” stílusleműnek is magyarázni, mint mondjuk müncheniesen „akadémikusnak” csupán azért, mert kompozícióin is általánosságban átsüt egy monoton, barna alaptónus.

Holott Román Györgyben a festőt — bizonyos föltételek közt — talán még könnyebb megértenünk és méltatnunk, mint talán sikeresebben visszhangzó szépirodalmi megnyilatkozásait. Hiszen leszámítva egy-két szimboliztikus című s tárgyú képét (Ragály, Macskaország-macskatemető stb.) festményeiben elvont eszményektől, bonyolult gondolatoktól, kevésbé terbeli gyermekkori élmények emlékei és hullámzó-gyűrűző utóérzései tükröződnek a legerőteljesebben. Magyarázat nélkül megragadó és egyszerű kompozíciós kedvűnek vonzalma a minden gyermek érdeklődését lekötő körhintás, sárkányvonatos, bábszínház, liliputis vurstlivilág meg a csákós ólomkatonák szembeünlő furcsasága iránt. S valójában melyik felnőtt közömbös e világ láttán? Igaz, e képi fogalmazás „befelé néző” emberre is vall, de a festő befelé fordulása egyszermind a szenvedélyig fokozódó közlékenységi hajlammal egyesül. Ezt a pozitívumot sem szabad elballgatnunk, ha Román György piketúráját vizsgáljuk.

De a méltatás bitele érdekében rá kell mutatnunk e művészet negatív oldalára is. Bármennyire megkapó kompozíciói zömének gondolati intenciója vagy hangulata, a festői megoldással gyakorta adós marad. Igaz, a festészet egyaránt alkalmas irodalmias gondolat-közvetítésre és muzikális bangulatgerjesztésre. Ámde akármerre hajlik is, nem rendelheti egyik vagy másik alá a festői szemléltetést. Román festészetében pedig ennek alárendelt szerepe van a dramatizáló vagy novellisztikus irodalmiassággal meg a torzós zeneábrándoknak is ható bangulati sejtetésekkel szemben. A törések okát Román György művészetében az anyagszerűtlen megoldásokban találhatjuk. Nem mondanak ellent ennek a stílusgyakorlatként ható tájképei sem. Annál kevésbé, mert realista szándékú tájképei korántsem hatnak olyan életerős munkáknak, mint szubjektív hangsúllyal alkotott költői bitelességű kompozíciói.

N. T.

R o m á n G y ö r g y : Óriáskerék. Колесо в парке. Roue géante

